

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2021-05-06

Ärendenummer:
NV-02502-21

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över PM Utkast till rapport om hur Sverige genomför Århuskonventionen (M2020/00428)

Sammanfattning

Naturvårdsverket föreslår att ett antal tillägg och justeringar görs i utkastet till rapport gällande Artikel 4, Tillgång till miljöinformation och Artikel 5, Insamling och spridning av miljöinformation.

Ställningstagande och skäl

Artikel 4, Tillgång till miljöinformation

Under rapportutkastets rubrik 8 ”Hinder som uppstått i genomförandet av artikel 4” alternativt rubrik 9 ”Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i artikel 4” – föreslår Naturvårdsverket två tillägg avseende praktiska erfarenheter av offentlig förvaltnings tillhandahållande av miljöinformation på digital form, med lydelse:

”I transitionen mot ett digitalt samverkande samhälle har det visat sig att dagens teknikneutrala regleringar i Tryckfrihetsförordningen (2 kap. 15 § Rätten att ta del av allmänna handlingar), Förvaltningslagen (6§ Service, 7§ Tillgänglighet) och Myndighetsförordningen (6§ Allmänna uppgifter), som är menade att stärka den digitala förvaltningen, inte alltid är starka nog för att i praktiken resultera i ett digitalt utlämnande av miljöinformation på begäran, eller i digital publik spridning av miljöinformation.

I 1986 års Förvaltningslag (1986:223) fanns en uttrycklig bestämmelse - ”5 § Myndigheterna skall också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax och elektronisk post och att svar kan lämnas på samma sätt.” - som ålade myndigheterna en explicit skyldighet att kommunicera med enskilda digitalt via e-post.

Den nya förvaltningslagen från 2017¹ gjordes teknikneutral, och kom att fokusera på myndigheternas tillgänglighet, i syfte att stödja den alltmer digitala förvaltningen - och att öppna för nya lösningar när det gäller digitala kommunikationsformer².

2018 gjordes en ändring i Tryckfrihetsförordningen avseende kopior av allmänna handlingar som kommit att benämnas "utskriftsundantaget"³. Utskriftsundantaget innebär att en myndighet inte är skyldig att lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. Syftet med utskriftsundantaget är att förhindra att utlämnade uppgifter behandlas automatiserat på ett sätt som kan medföra otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet (prop. 1973:33 s. 85 och 113). Enligt paragrafen kan emellertid en skyldighet för myndigheter att lämna ut allmänna handlingar i elektronisk form, och därmed en motsvarande rättighet för enskilda att få del av allmänna handlingar i sådan form, införas i vanlig lag.

Dessa två författningsändringar har, tillsammans, i praktiken inneburit att myndigheter ofta, utifrån en försiktighetsprincip, har kommit att avstå från att lämna ut (eller sprida) uppgifter/handlingar digitalt utom i de fall då ett digitalt utlämnande (resp. digital spridning) är explicit reglerat i saklagstiftning.

Om man vill åstadkomma att såväl allmänhetens intressen som den enskildes intresse tillgodoses, visar erfarenheterna att den digitala förvaltningen och miljöinformationshanteringen behöver stärkas utifrån "Digital-by-default-principen" – och där miljöinformation hanteras som strukturerade uppgifter (där sekretessbelagda uppgifter lätt kan särskiljas) snarare än som låsta elektroniska dokument"

Respektive:

"Att definitionen av begreppet miljöinformation bara återfinns i Lag (2005:181) om miljöinformation hos vissa enskilda organ, har fått till följd att det saknas en bred förvaltningsgemensam förståelse för vad som utgör miljöinformation, vilka myndigheter och andra aktörer som hanterar miljöinformation, kraven på dess hantering - och hur miljöinformation förhåller sig till andra "informationsspecificeringar" såsom geodata och grunddata."

Artikel 5, Insamling och spridning av miljöinformation

Under rapportutkastets rubrik 11 "Artikel 5 - Insamling och spridning av miljöinformation" föreslår Naturvårdsverket följande förändringar och tillägg:

I stycket "(i) det finns miljöinformation hos myndigheterna och att myndigheterna uppdaterar miljöinformationen" föreslås ett inledande tillägg med följande lydelse infogas:

Miljöinformation finns hos myndigheterna både i form av ostrukturerad information (som läsvänlig löptext i dokument) och som strukturerad

---

¹ Förvaltningslag (2017:900)

² Prop. 2016/17:180 s. 68

³ 2 kap 16§ Tryckfrihetsförordning (1949:105)

information (som sökbara uppgifter/data). Bärare av informationen kan vara analoga (t ex en pappershandling, ett bibliotekskort) eller digitala (t ex ett elektroniskt dokument i form av en PDF-fil, en databas med dataposter).

Myndigheterna åläggs i sakförfattning skyldigheter att hantera information genom att hålla och förvalta listor, förteckningar, register och samlingar – samt genom att t ex inhämta/ta emot, förvara, upprätta, lämna ut, tillgängliggöra, rapportera, sprida och utbyta handlingar, information, uppgifter och data.

I stycket ”(ii) det finns ett fortlöpande informationsflöde till myndigheterna” bör de två sista styckena om Konsumentverket och Tillväxtverket flyttas bort då de inte avser inhämtning - utan spridning av miljöinformation.

I stycket ”(iii) lämplig information genast sprids i nödsituationer” föreslås ett tillägg med följande lydelse infogas:

”I den svenska luftkvalitetsförordningen (2010:477)⁴ åläggs kommuner resp. Naturvårdsverket ansvar för att larma och informera allmänheten, andra utpekade myndigheter och institutioner – i det fall tröskelvärden för svavel-, kvävedioxid resp. ozon överskrids, eller antas komma att överskridas. Informationen till allmänheten ska ske genom press, radio, tv, Internet eller på annat lämpligt sätt.”

I stycket ”(b) När det gäller punkten 2 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att sättet på vilket myndigheterna gör miljöinformation tillgänglig för allmänheten är öppet och att miljöinformationen verkligen finns tillgänglig” föreslås en omstrukturering där det via rubriker särskiljs på tillgänglig i betydelsen åtkomlig och tillgänglig i betydelsen förståelig (se t.ex. sista stycket sid 24).

I stycket ”(c) När det gäller punkten 3 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att miljöinformation i ökad utsträckning görs tillgänglig i digitala databaser som är lätt åtkomliga för allmänheten” föreslås att ett inledande tillägg med följande lydelse infogas:

”I Sverige pågår en utveckling mot ett digitalt ekosystem där myndigheter, företag och andra aktörer samverkar i värdenätverk, och utbyter information, över en nationell förvaltningsgemensam digital infrastruktur. Grundtanken är att aktörer på alla nivåer (lokal/regional/nationell) ska tillgängliggöra sin information och tillhandahålla den för betrodda konsumenter via tekniska tjänstegränssnitt (API:er).

Alla berörda aktörer har inte egen förmåga att utveckla och vidmakthålla de tekniska lösningar som krävs – varför det uppkommit ett behov av att berörda aktörer hjälper varandra.

---

⁴43-44 §§ Luftkvalitetsförordning (2010:477)

Utifrån detta har olika juridisk/tekniska mönster vuxit fram som möjliggör digital samverkan mellan aktörer - utifrån respektive aktörs ansvar för verksamhet, information och tekniska lösningar.

Kontentan är att aktörer utan egen teknisk förmåga på detta sätt kan tillgängliggöra, och sprida, sin information till konsumenter via tekniska lösningar som tillhandahålls av en annan aktör.

Att en myndighet tillhandahåller tekniska lösningar som ger åtkomst till andra informationsansvariga myndigheters information är i sig inte nytt – den officiella statistiken från statistikansvariga myndigheter som tillhandahålls ur statistikdatabasen på SCB:s webbplats och INSPIRE-datamängderna från informationsansvariga myndigheter som tillhandahålls på Lantmäteriets geodataportal är två exempel.”

Därutöver föreslås att stycket om DIGG på sid 30 kompletteras med en kort text om DIGG:s Öppna-data-uppdrag som innebär publikt tillgängliggörande av öppen data från offentlig sektor via dataportal.se.

Under rapportutkastets rubrik 12 ”Hinder som uppstått i genomförandet av artikel 5” alternativt rubrik 13 ”Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i artikel 5” - föreslås två tillägg avseende praktiska erfarenheter av offentlig förvaltnings insamling och spridning av miljöinformation, med lydelse:

”I transitionen mot en digitalt samverkande offentlig förvaltning har det visat sig att den svenska förordningen om digitalt inhämtande av uppgifter från företag (2018:1264)⁵ inte alltid är tillräcklig som stöd för samordning av inhämtande av uppgifter från företag, och efterföljande kommunikation med dessa - vilket gör det utmanande för de berörda förvaltningsmyndigheterna att efterleva ”Once-Only-principen”.

Ett förstärkt stöd skulle t ex göra det lättare att åstadkomma ett samlat digitalt kundmöte med företag inom ramen för Sveriges realisering av EU-förordningen om en digital ingång (SDG-förordningen)⁶. ”

Respektive:

”Miljöinformation kan ha skriftlig form, bild- eller ljudform, elektronisk eller annan materiell form. Strukturerade, maskinbearbetbara uppgifter (data) är en viktig samhällsresurs som väl hanterad och flitigt använd bidrar till en bättre miljö genom att ge underlag för uppföljning, analys, förståelse, beslut och agerande. Miljödata ska vara lätt tillgängliga, enkla att använda och effektivt förvaltade⁷. I transitionen mot ett digitalt samverkande samhälle där data utbyts i en digital infrastruktur behöver fysiska pappersdokument, och elektroniska

⁵ 5 § En myndighet ska, när det är lämpligt, samordna sitt inhämtande av uppgifter från företag med andra myndigheter så att företagens uppgiftslämnande begränsas.

⁶ 6 § När en myndighet utvecklar ett system för inhämtande av uppgifter från företag, ska det utformas så att företags uppgiftslämnande och därmed sammanhängande kommunikation med företag som huvudregel sker digitalt...

⁶ Förordning (EU) 2018/1724 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster

⁷ [Strategi för miljödatahantering 191023 version 1.03.pdf \(naturvardsverket.se\)](#)

dokument i låst form (framförallt pdf-format), i allt större utsträckning ersätts av strukturerade, maskinbearbetbara uppgifter (data).”

Beslut om denna skrivelse har fattats av ställföreträdande generaldirektör Kerstin Cederlöf.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit biträdande avdelningschefen Marcus Carlsson Reich, föredragande, samt handläggarna Thérèse Nordenvall och Anders Hallberg.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kerstin Cederlöf

Marcus Carlsson Reich

Kopia till:

cecilie.windspoll@regeringskansliet.se.